

[Landbrugsministeren.]

For at disse ændringer kan få virkning for den kommende sæson, er det foreslået, at loven træder i kraft den 1. marts 1957.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til en velvillig og hurtig behandling her i tinget.

Jeg har endelig den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om sammenslutningers og institutioners landbrugsjord*.

Landbrugsministeriet nedsatte i 1949 en kommission, der fik til opgave dels at undersøge mulighederne for at inddrage stiftelsers og lignende institutioners landbrugsjorder under udstykning, dels at overveje regler om overgang af forpagtnings- og lejeforhold under godserne til frit eje samt at revidere lovgivningen om brug af huse på landet. Kommissionen afgav sin første betænkning i 1952, og på grundlag af denne betænkning gennemførtes de nu-gældende to love af 7. juni 1952 henholdsvis om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje og om brug af visse ejendomme og boliger på landet.

Nu er kommissionens anden og afsluttende betænkning kommet, og den ligger til grund for det foreliggende lovforslag om sammenslutningers og institutioners landbrugsjord.

Lovforslagets afsnit A indeholder begrænsninger i sammenslutningers og institutioners adgang til fremtidig at erhverve landbrugsjord. Det har i århundreder været således herhjemme, at det personlige ejerforhold til landbrugsjorden har været det, der tjente danske bønder og dansk landbrug bedst. Det er ganske vist endnu kun en forholdsvis lille del, under 1½ pct., af det danske landbrugsareal, der ejes af stiftelser, selskaber o. lign., men der synes i den senere tid at være flere forhold, der begunstiger en udvikling i retning af et upersonligt ejerforhold til landbrugsjorden. Det er således, at man i den jordpolitiske lovgivning, i statshusmandslovens § 8 og i landbrugslovens kap. 2, fuldt ud respekterer den siddende ejers jordbesiddelse. Forkøbsretten for staten efter statshusmandsloven eller jordafståelser efter landbrugslovens § 9 kommer først på tale ved visse ejerskifter.

Hvis man ikke ønsker at fortsætte med

udstykning, bliver det en nærliggende tanke at svække disse reglers effektivitet ved at bringe landejendomme under den døde hånd, d. v. s. lade en institution eller et selskab blive ejer og således opnå, at en ejendom ikke fremtidig behøver at skifte ejer, eller at ejerskifte fremtidig finder sted under en sådan form, at statens rettigheder bliver uden reel værdi, f. eks. ved overdragelse af aktier, andelsbeviser eller lignende.

Dernæst har inflationen siden anden verdenskrigs udbrud og en årrække med ret tilfredsstillende indtjeningsmuligheder i landbruget bragt landbrugsejendommene i søgelyset som kapitalanbringelse.

Et selskab eller en institution kan naturligvis have en velbegrundet interesse i at erhverve landbrugsjord til et særligt formål som f. eks. udnyttelse af særlige forekomster i jorden eller bebyggelse eller anvendelse til videnskabelige eller i uddannelsesmæssige formål, og kapitalanbringelsen og det økonomiske landbrugsudbytte kan da være af underordnet betydning i forhold til den særlige anvendelse af ejendommen. Tilfælde af denne art er der taget vidtgående hensyn til i lovforslagets undtagelsesregler. Men hvor sådanne særlige hensyn ikke foreligger, er det næppe ønskeligt, at personlige købere til landbrugsejendomme udsættes for en ulige konkurrence med en upersonlig og overlegen indsats af kapitalmagt, eller at jorden i ly af selskabs- eller institutionsformen bringes udenfor rækkevidde af den jordlovgivning, som navnlig tjener til at lette adgangen for de unge landmænd til at få foden under eget bord.

I alle tilfælde, hvor ejendommene erhverves af navngivne personer eller af staten eller en kommune, holdes erhvervelsen uden for de foreslåede begrænsninger.

Lovforslagets afsnit B indeholder regler, der pålægger statens jordlovsudvalg at undersøge, om der allerede i institutioners eller sammenslutningers eller i det offentlige eje findes jord, der er egnet til at finde anvendelse efter statshusmandsloven eller til byggegrunde efter loven om opførelse af arbejderboliger på landet. Hvor der findes sådanne jorder, skal jordlovsudvalget søge at erhverve disse ved frivillig overenskomst med ejerne. Forslaget indeholder altså ikke tvangsregler til fremme af sådanne jordafståelser; men der åbnes adgang til at